

OBRAVNAVA DISPNEJE PRI BOLNIKU Z NAPREDOVALIM RAKOM

Marta Globočnik Kukovica, Maja Ivanetič, Mojca Unk

Dispneja je subjektiven občutek težkega in napornega dihanja, ki je eden izmed najbolj mučnih in težko obvladljivih simptomov napredovale maligne bolezni. Pri bolnikih z napredovalim rakom se dispneja najpogosteje pojavlja pri pljučnem raku. Poleg primarne bolezni nanjo vplivajo tudi spremljajoče bolezni. Ker je dispneja subjektiven občutek težkega dihanja, ni nujno, da je stopnja dispneje neposredno povezana z izmerjeno hipoksemijo, tahipnejo ali bradipnejo. Osebnostno zaznavo simptoma moramo upoštevati bolj kot samo podatke pulznega oksimetra.

Za ustrezno terapevtsko ukrepanje je pomembno razlikovati med stalnim ali občasnim težkim dihanjem ter dihalno stisko in poznati sprožilne in olajševalne dejavnike. Dispneja pogosto vodi do hude anksioznosti, kar zaznavanje težkega dihanja še stopnjuje. Bolniku in njegovim bližnjim je potrebno poleg olajševalnih ukrepov ponuditi tudi ustrezno psihosocialno podporo.

Pri obvladovanju simptoma težkega dihanja je pomembno opredeliti vzrok dispneje ter ločiti med reverzibilnimi in ireverzibilnimi vzroki. Kadar bolnikovo stanje to dopušča, je smiselno reverzibilne simptome zdraviti vzročno. Dispnejo simptomatsko zdravimo sočasno s farmakološkimi in nefarmakološkimi ukrepi. Med nefarmakološke ukrepe uvrščamo zračenje, uporabo ventilatorjev, dihalne vaje, zmanjšanje telesne aktivnosti, tehnike sproščanja itd.

Ni jasnih dokazov, da zdravljenje s kisikom olajša občutek težkega dihanja, razen pri nekaterih bolnikih s hipoksemijo. V primeru hipoksemije se zato priporoča terapevtski potkus s kisikom. Pri farmakološkem zdravljenju se uporabljajo opiodi in benzodiazepini.

Ker občutek težkega dihanja v paliativni medicini še vedno predstavlja enega najbolj dramatičnih in obremenjujočih simptomov je pomembno, da ga že ob prvih znakih obravnavamo resno, intenzivno in multidisciplinarno. Bolniku z napredovalo rakavo boleznijo s tem pomembno zmanjšamo negativen vpliv dispneje na neodvisnost in kvaliteto njegovega življenja.

Zato je izrednega pomena izobraževanje in izpopolnjevanje klinikov v prepoznavanju, razumevanju in učinkovitem zdravljenju tega onesposobljajočega simptoma.